

Bijlage 15: Protocollen veilig werken met stoffen

a. PROTOCOL VEILIG WERKEN MET STOFFEN IN DE GEVELREINIGING

1. INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Reinigingsproducten kunnen stoffen bevatten die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid. Soms zijn die stoffen zó schadelijk dat het gebruik van producten die deze stoffen bevatten, verboden is. Andere stoffen zijn dermate schadelijk dat bij de toepassing van producten die deze stoffen bevatten specifieke veiligheidsvoorschriften – ten aanzien van de werkwijze of het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen bijvoorbeeld – in acht genomen moeten worden. In dit protocol zijn alle, voor de gevelreiniging geldende voorschriften op een rij gezet. *) De voorschriften zijn verplicht. De Arbeidsinspectie controleert of aan de verplichtingen voldaan wordt. *) *Er zijn ook protocollen voor de Transportreiniging, Gezondheidszorg, Voedingsmiddelensector, Reguliere schoonmaak en Non-food/IGK.*

1.2 DOEL VAN HET PROTOCOL

Het voorkómen van blootstelling aan stoffen die een (ernstig) gezondheidseffect kunnen veroorzaken. Hiertoe zijn in het protocol dwingende voorschriften vastgelegd.

1.3 DOELGROEP

Dit protocol is bedoeld voor werkgevers en werknemers (en opdrachtgevers) van schoonmaakbedrijven werkzaam in de gevelreiniging.

1.4 VERPLICHTINGEN

Werkgever is verplicht om:

- werknemers te voorzien van de juiste – toegestane – reinigingsproducten en de noodzakelijke en juiste persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's).
- (nieuwe) werknemers juist te instrueren over de in acht te nemen veiligheidsvoorschriften.
- erop toe te zien dat werknemers de veiligheidsvoorschriften naleven en de PBM's gebruiken.
- indien de opdrachtgever bepaalt welk reinigingsproduct gebruikt moet worden of indien de opdrachtgever de reinigingsproducten verstrekt: erop toe te zien dat dit uitsluitend toegestane reinigingsproducten zijn.

Werknemer is verplicht om:

- de door of namens werkgever gegeven voorschriften en instructie na te leven.
- de door de werkgever ter beschikking gestelde PBM's op de juiste wijze te gebruiken en te onderhouden.

2. GEVAARLIJKE STOFFEN IN GEVELREINIGINGSPRODUCTEN

2.1 ALGEMEEN

Of en in welke mate een bepaalde stof schadelijk is voor de gezondheid is mede afhankelijk van de omstandigheden waaronder het product dat deze stof bevat wordt toegepast. Een verbod op een bepaalde stof dient daarom beschouwd te worden in combinatie met een of meerdere specifieke productsoorten.

Onderscheid wordt gemaakt tussen stoffen die altijd verboden zijn en stoffen waarvoor geldt dat zij uitsluitend in een beperkte concentratie mogen voorkomen in reinigingsproducten.

In paragraaf 2.2. wordt aangegeven welke stoffen verboden zijn, hoe u deze kunt herkennen, welke productsoorten die in de gevelreiniging gebruikt worden mogelijk deze stoffen bevatten en wat goede alternatieven zijn voor de verboden producten/stoffen.

In paragraaf 2.3 wordt aangegeven welke stoffen uitsluitend in een beperkte concentratie mogen worden toegepast, hoe u deze stoffen kunt herkennen, welke concentratie maximaal is toegestaan en welke productsoorten mogelijk deze stoffen bevatten.

2.2 VERBODEN STOFFEN/PRODUCTEN EN ALTERNATIEVEN

Of een product een bepaalde stof bevat, kunt u nagaan door het VeiligheidsInformatieBlad (VIB) te raadplegen (rubriek 2 *Samenstelling en informatie over de bestanddelen*). Stoffen kunnen onder verschillende namen voorkomen, maar zijn in rubriek 2 te herkennen aan hun unieke identificatienummer, het zogenaamde EG-nummer (ook wel EINECS of ELINCS) en CAS-nummer.

2.2.1 VERBODEN STOFFEN/PRODUCTEN

VERBODEN STOF	HERKENNEN	PRODUCTSOORT DIE MOGELIJK DEZE STOF BEVAT
Fluorwaterstofzuur	EG-nummer 231-634-8 CAS-nummer 7664-39-3	zure gevelreiniger

2.2.2 ALTERNATIEVEN

VERBODEN PRODUCT/STOF	ALTERNATIEF PRODUCT/STOF	HERKENNEN
Zure gevelreiniger op basis van fluorwaterstof	Pasta op basis van: ammoniumbifluoride of: niet-chemisch alternatief: stralen	EG-nummer 215-676-4 CAS-nummer 1341-49-7

2.3 STOFFEN UITSLUITEND TOEGESTAAN IN BEPERKTE CONCENTRATIE

STOF	HERKENNEN	MAX. TOEGESTANE CONCENTRATIE	PRODUCTSOORT DIE MOGELIJK DEZE STOF BEVAT
Ammonia	EG-nummer 215-185-5 CAS-nummer 1310-73-2	5%	Alkalische reiniger Graffitiverwijderaar

3. AANVULLENDE VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN VOOR DE GEVELREINIGING

3.1 ALGEMEEN

Er zijn aanvullende veiligheidsvoorschriften voor:

- het werken met zoutzuur (paragraaf 3.2)
- het werken met graffitiverwijderaars (paragraaf 3.3)

3.2 VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN VOOR HET WERKEN MET ZOUTZUUR

- 1. Reinig de gevel altijd op de manier zoals het bedrijf voorschrijft. Neem daarbij de inwerktijd van de zuren in acht.**
De voorschriften zorgen ervoor dat het vuil effectief wordt verwijderd zonder de ondergrond te beschadigen.
- 2. Gebruik de dosering die op de verpakking staat aangegeven in het geval dat bedrijfsvoorschriften hierover ontbreken.**
Indien de zure reiniger verdund moet worden, volg dan de instructie op het etiket of het productblad op. Om goed te reinigen is het van belang dat niet te veel of te weinig zuur gebruikt wordt.
- 3. Zorg dat er bij het aanmaken (verdunnen) van de gebruiksooplossing (stromend) water en een oogdouché binnen handbereik aanwezig zijn.**
Onverdunde zuren hebben sterk bijtende eigenschappen. Bij contact met de huid of ogen kunnen brandwonden ontstaan.
- 4. Gebruik alleen de originele verpakking.**
- 5. Eerst het water, dan zure reiniger toevoegen.**
Door de emmer eerst te vullen met water en daarna het zuur toe te voegen, wordt de kans op spatten van het onverdunde zuur kleiner.
- 6. Meng nooit zuren met andere reinigingsmiddelen.**
Door mengen kunnen mogelijk (zeer) gevaarlijke stoffen ontstaan!
- 7. Sluit doppen en deksels van verpakkingen direct na gebruik goed af.**
Het product blijft dan schoon en onnodige blootstelling aan zuren wordt voorkomen.
- 8. Zuren nooit verspuiten!**
Verspuiten vergroot de kans op huidcontact. Bovendien kunnen tijdens het verspuiten kleine deeltjes ontstaan die makkelijk ingeademd worden. Dat kan schadelijk zijn voor de gezondheid.
- 9. Eerst de gevel onder lage druk spoelen, dan hoge druk reinigen.**
Na het opbrengen en inwerken van de zure reiniger wordt de ondergrond meestal direct onder hoge druk gereinigd. Terugkaatsing veroorzaakt blootstelling aan de reiniger en het vrijkomende vuil. De blootstelling wordt verlaagd door de gevel eerst onder lage druk af te spoelen en vervolgens onder hoge druk af te spuiten.
- 10. Naar beneden gericht en onder schouderhoogte afspuiten.**
Hierdoor is de kans op huidblootstelling veel lager.
- 11. Voorkom dat anderen blootgesteld worden aan de zure reiniger.**
Waarschuw collega's en voorbijgangers dat zij zich op afstand houden. Bijvoorbeeld door de werkplek af te bakenen met een lint en het afzetten van de steiger met steigergaas (hier bestaat een norm voor).

12. PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN (PBM's)

Wanneer?	Welke PBM?
Bij het verdunnen van geconcentreerd zoutzuur	<ul style="list-style-type: none"> • Handschoenen van butylrubber of PVC • Zuurbril, gelaatsscherm of oogbescherming • Voorschoot van PVC of neopreen
<hr/>	
Bij het inborstelen/kwasten/rollen van <i>verdund</i> zoutzuur	
Korter dan 2 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Handschoenen van butylrubber of PVC • Halfgelaatsmasker met filtertype BE voor zure gassen • Zuurbril, gelaatsscherm of oogbescherming
Langer dan 2 uur	<ul style="list-style-type: none"> • Handschoenen van butylrubber of PVC • Volgelaatsmasker met filtertype BE voor zure gassen
<hr/>	
Bij het schoonspuiten van gevel na inwerking van zoutzuur	<ul style="list-style-type: none"> • Vloeistofdichte overall met daaraan vaste laarzen en handschoenen van PVC of neopreen. <p>Let op: zorg ervoor dat er bij gebruik geen vloeistof in de handschoenen/laarzen kan lopen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zuurbril, gelaatsscherm of oogbescherming

13. EHBO-maatregelen

Algemeen	In alle gevallen van twijfel of wanneer symptomen blijven bestaan: raadpleeg een arts.
Inademen	<ul style="list-style-type: none"> • Breng de betrokkene in de frisse lucht • Laat betrokkene rusten • Breng betrokkene in halfzittende houding • Zet direct spoedeisende hulp in
Huid	<ul style="list-style-type: none"> • Trek aan de huid vastgeplakte kleding NIET los, maar spoel EERST met veel water of douche • Raadpleeg een arts
Ogen	<ul style="list-style-type: none"> • Spoel minimaal 15 minuten met water • Alleen als dit moeiteloos kan: verwijder (eventuele) contactlenzen eerst • Breng betrokkene naar (oog)arts
Inslikken	<ul style="list-style-type: none"> • Laat betrokkene mond spoelen met water en weer uitspugen • Laat betrokkene rusten • NIET laten braken! • Zet direct spoedeisende hulp in

3.3 VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN VOOR HET WERKEN MET GRAFFITIVERWIJDERAARS

1. Vermijd het gebruik van producten met methyleenchloride.

Er zijn aanwijzingen dat deze stof kankerverwekkend is. Of een product methyleenchloride bevat, kunt u nagaan door het etiket of door rubriek 2 *Samenstelling en informatie over de bestanddelen* van het VeiligheidsInformatieBlad (VIB) te raadplegen. Methyleenchloride kan onder verschillende namen voorkomen, maar is in rubriek 2 te herkennen aan zijn unieke identificatienummer, namelijk aan EG-nummer 200-838-9 en CAS-nummer 75-09-2. Soms is het gebruik van methyleenchloride noodzakelijk, maar niet altijd. Probeer voor aanvang van de klus drie alternatieven zonder methyleenchloride. Beschikbare alternatieve producten zijn bijvoorbeeld graffitiverwijderaars op basis van benzylalcohol (EG-nummer 202-859-9, CAS-nummer 100-51-6), 2-amino-alcohol (EG-nummer 205-483-3, CAS-nummer 141-43-5) of N-methyl-2-Pyrrolidon (EG-nummer 212-828-1, CAS-nummer 872-50-4). Deze producten zijn relatief minder schadelijk, maar kunnen de gezondheid nog steeds schade toebrengen. Ook kennen ze vaak een (iets) langere inwerktijd.

2. Kies voor aromaatvrije of –arme producten.

Aromatische koolwaterstoffen vormen een groep van stoffen die ernstige gezondheidseffecten kunnen veroorzaken, waaronder schade van de lever, nieren en het zenuwstelsel. Kies daarom voor producten zonder deze stoffen. In sommige gevallen staan aromatische koolwaterstoffen als groep van stoffen genoemd in rubriek 2 van het VIB. Neem bij twijfel contact op met uw leverancier.

3. Verwijder graffiti altijd op de manier zoals het bedrijf voorschrijft. Neem daarbij de inwerktijd in acht.

De voorschriften zorgen ervoor dat de graffiti effectief wordt verwijderd zonder de ondergrond te beschadigen.

4. Gebruik de dosering die op de verpakking staat aangegeven in het geval dat bedrijfsvoorschriften hierover ontbreken.

Om goed te reinigen is het van belang dat niet te veel of te weinig graffitiverwijderaar gebruikt wordt.

5. Gebruik bij voorkeur een pasta in plaats van een (dunnere) vloeistof.

Bij het gebruik van vloeistoffen op poreuze- bijvoorbeeld steenachtige - ondergronden dringt de graffiti vaak in de ondergrond waardoor er vrijwel niet verwijderbare vlekvorming ontstaat. Veel graffitiverwijderaars worden ook als pasta of als verdikte vloeistof geleverd. Hiermee is het

makkelijker om de contacttijd met het oppervlak te vergroten. Bijkomend voordeel is dat de kans op spatten - en daarmee de kans op contact met de huid of ogen - kleiner is.

- 6. Meng nooit graffitiwijdereers bij elkaar of met andere reinigingsmiddelen.**
Door mengen kunnen mogelijk (zeer) gevaarlijke stoffen ontstaan!
 - 7. Sluit doppen en deksels van verpakkingen direct na gebruik goed af.**
Het product blijft dan schoon en onnodige blootstelling aan gevaarlijke stoffen wordt voorkomen.
 - 8. Zorg voor voldoende ventilatie als gereinigd wordt in een beschutte of binnenruimte.**
Door te ventileren wordt minder ingeademd van verdampende graffitiwijdereer.
 - 9. Verspuiten van graffitiwijdereers is alleen veilig met producten met de volgende labelling op het etiket:**
 - geen R-zin of labelling
 - R36: Irriterend voor de ogen
 - R38: Irriterend voor de huid
 - R65: Schadelijk. Kan longschade veroorzaken na verslikken.
- Overige graffitiwijdereers niet verspuiten!**
Verspuiten vergroot de kans op huidcontact. Bovendien kunnen tijdens het verspuiten kleine deeltjes ontstaan die makkelijk ingeademd worden. Dat kan schadelijk zijn voor de gezondheid.
- 10. Gebruik bij het opbrengen van de graffitiwijdereer een blokkwast, roller of luiwagen op langere steel.**
Hiermee wordt de afstand tot de graffitiwijdereer vergroot en wordt de kans op huidcontact dus kleiner.
 - 11. Eerst de gevel onder lage druk spoelen, dan hoge druk reinigen.**
Na het opbrengen en inwerken van de graffitiwijdereer wordt de ondergrond meestal direct onder hoge druk gereinigd. Terugkaatsing veroorzaakt blootstelling aan de graffitiwijdereer en het vrijkomende vuil. De blootstelling wordt verlaagd door de gevel eerst onder lage druk af te spoelen en vervolgens onder hoge druk af te spuiten.
 - 12. Naar beneden gericht en onder schouderhoogte afspuiten.**
Hierdoor is de kans op huidblootstelling veel lager.
 - 13. Voorkom contact met de losgeweekte graffiti.**
Ook blootstelling aan de losgekomen graffiti kan schadelijk zijn!
 - 14. Voorkom dat anderen blootgesteld worden aan de graffitiwijdereer.**
Waarschuw collega's en voorbijgangers dat zij zich op afstand houden. Bijvoorbeeld door de werkplek af te baken met een lint en het afzetten van de steiger met steigergaas (hier bestaat een norm voor).
 - 15. PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN (PBM's)
GRAFFITIVERWIJDERS - ALGEMEEN**
 - a. **Gebruik de juiste PBM's.**
 - b. **Gebruik alleen schone en goed onderhouden PBM's.**
 - c. **Draag altijd vloeistofdichte/kunststof handschoenen.**
Welk type handschoen het meest geschikt is, is afhankelijk van de specifieke graffitiwijdereer. Informatie hierover is te vinden in het Veiligheidsinformatieblad, rubriek 8 *Maatregelen ter beheersing van blootstelling/Persoonlijke bescherming*.
 - d. **Draag altijd een overall.**
 - e. **Draag bij het opbrengen van graffitiwijdereer een veiligheidsbril.**
 - f. **Gebruik adembescherming wanneer langer dan 30 minuten gewerkt wordt in een kleine besloten ruimte of ruimte waar ventilatie niet mogelijk is. Kies een juist filter.**
Welk type het meest geschikt is, is afhankelijk van de specifieke graffitiwijdereer. Informatie hierover is te vinden in het VIB, rubriek 8, *Maatregelen ter beheersing van blootstelling/Persoonlijke bescherming*.

**16. PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN (PBM's)
GRAFFITIVERWIJDERAARS MET METHYLEENCHLORIDE**

Wanneer?	Welke PBM?
Bij het inborstelen/kwasten/rollen van methyleenchloride	<ul style="list-style-type: none"> • Handschoenen van PVC • Halfgelaatsmasker met filtertype AX voor organische oplosmiddelen
Bij het schoonspuiten van gevel na inwerking van het methyleenchloride	<ul style="list-style-type: none"> • Gelaatsscherm • Vloeistofdichte overall met daaraan vaste laarzen en handschoenen van polyvinylalcohol. • Let op: zorg ervoor dat er bij gebruik geen vloeistof in de handschoenen/laarzen kan lopen.

17. EHBO-maatregelen bij gebruik van graffitiverwijderaars met methyleenchloride

<ul style="list-style-type: none"> • Algemeen 	<ul style="list-style-type: none"> • In alle gevallen van twijfel of wanneer symptomen blijven bestaan: raadpleeg een arts
<ul style="list-style-type: none"> • Inademen 	<ul style="list-style-type: none"> • Breng de betrokkene in de frisse lucht • Laat betrokkene rusten
<ul style="list-style-type: none"> • Huid 	<ul style="list-style-type: none"> • Trek aan de huid vastgeplakte kleding NIET los, maar spoel EERST met veel water of douche • Raadpleeg een arts
<ul style="list-style-type: none"> • Ogen 	<ul style="list-style-type: none"> • Spoel minimaal 15 minuten met water • Alleen als dit moeiteloos kan: verwijder (eventuele) contactlenzen eerst • Breng betrokkene naar (oog)arts
<ul style="list-style-type: none"> • Inslikken 	<ul style="list-style-type: none"> • Laat betrokkene mond spoelen met water en weer uitspugen • Laat betrokkene rusten • Zet direct spoedeisende hulp in

b. PROTOCOL VEILIG WERKEN MET STOFFEN IN DE TRANSPORTREINIGING

1. INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Reinigingsproducten kunnen stoffen bevatten die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid. Soms zijn die stoffen zó schadelijk dat het gebruik van producten die deze stoffen bevatten, verboden is. Andere stoffen mogen alleen maar in een beperkte concentratie voorkomen in reinigingsproducten. Bovendien moeten er bij de toepassing van sommige producten nog aanvullende veiligheidsvoorschriften – ten aanzien van de werkwijze of het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen bijvoorbeeld – in acht genomen worden.

In dit protocol zijn alle, voor de transportreiniging geldende, voorschriften op een rij gezet. *)

De voorschriften zijn verplicht. De Arbeidsinspectie controleert of aan de verplichtingen voldaan wordt.

*) *Er zijn ook protocollen voor de Gevelreiniging, Gezondheidszorg, Voedingsmiddelensector, Reguliere schoonmaak en Non-food/IGK.*

1.2 DOEL VAN HET PROTOCOL

Het voorkomen van blootstelling aan stoffen die een (ernstig) gezondheidseffect kunnen veroorzaken. Hiertoe zijn in het protocol dwingende voorschriften vastgelegd.

1.3 DOELGROEP

Dit protocol is bedoeld voor werkgevers en werknemers (en opdrachtgevers) van schoonmaakbedrijven werkzaam in de transportreiniging. Hieronder wordt verstaan het reinigen van vervoermiddelen zoals treinen, bussen, metro's, trams en vliegtuigen voor personenvervoer alsmede het reinigen van abri's, perrons en haltes.

1.4 VERPLICHTINGEN

Werkgever is verplicht om:

- werknemers te voorzien van de juiste – toegestane – reinigingsproducten en de noodzakelijke en juiste persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's).
- (nieuwe) werknemers juist te instrueren over de in acht te nemen veiligheidsvoorschriften.
- erop toe te zien dat werknemers de veiligheidsvoorschriften naleven en de PBM's gebruiken.
- indien de opdrachtgever bepaalt welk reinigingsproduct gebruikt moet worden of indien de opdrachtgever de reinigingsproducten verstrekt: erop toe te zien dat dit uitsluitend toegestane reinigingsproducten zijn.

Werknemer is verplicht om:

- de door of namens werkgever gegeven voorschriften en instructie na te leven.
- de door de werkgever ter beschikking gestelde PBM's op de juiste wijze te gebruiken en te onderhouden.

2. GEVAARLIJKE STOFFEN IN TRANSPORTREINIGINGS-PRODUCTEN

2.1 ALGEMEEN

Of en in welke mate een bepaalde stof schadelijk is voor de gezondheid is mede afhankelijk van de omstandigheden waaronder het product dat deze stof bevat wordt toegepast. Een verbod op een bepaalde stof dient daarom beschouwd te worden in combinatie met een of meerdere specifieke productsoorten.

Onderscheid wordt gemaakt tussen stoffen die altijd verboden zijn en stoffen waarvoor geldt dat zij uitsluitend in een beperkte concentratie mogen voorkomen in reinigingsproducten.

In paragraaf 2.2. wordt aangegeven welke stoffen verboden zijn, hoe u deze kunt herkennen, welke productsoorten die in de transportreiniging gebruikt worden mogelijk deze stoffen bevatten en wat goede alternatieven zijn voor verboden producten/stoffen.

In paragraaf 2.3 wordt aangegeven welke stoffen uitsluitend in een beperkte concentratie mogen worden toegepast, hoe u deze stoffen kunt herkennen, welke concentratie maximaal is toegestaan en welke productsoorten mogelijk deze stoffen bevatten.

2.2 VERBODEN STOFFEN/PRODUCTEN EN ALTERNATIEVEN

Of een product een bepaalde stof bevat, kunt u nagaan door het VeiligheidsInformatieBlad (VIB) te raadplegen (rubriek 2 *Samenstelling en informatie over de bestanddelen*). Stoffen kunnen onder verschillende namen voorkomen, maar zijn in rubriek 2 te herkennen aan hun unieke identificatienummer, het zogenaamde EG-nummer (ook wel EINECS of ELINCS) en CAS-nummer. EG-nummers en CAS-nummers zijn er alleen voor individuele stoffen. Voor groepen van stoffen, zoals bijvoorbeeld vluchtige organische stoffen (VOS), is geen EG-nummer of CAS-nummer beschikbaar; deze zijn dus lastiger te herkennen.

2.2.1 VERBODEN STOFFEN/PRODUCTEN

VERBODEN STOF	HERKENNEN	PRODUCTSOORT DIE MOGELIJK DEZE STOF BEVAT
Methyleenchloride	EG-nummer 200-838-9 CAS-nummer 75-09-2	<ul style="list-style-type: none"> • afbijtmiddel • graffitiwijdereaar
Fluorwaterstofzuur	EG-nummer 231-634-8 CAS-nummer 7664-39-3	zure gevelreiniger
Vluchtige Organische Stoffen (VOS)	Geen CAS-nummer. Raadpleeg VIB, rubriek 2 <i>Samenstelling en informatie over de bestanddelen</i> en rubriek 9 <i>Fysische en chemische eigenschappen</i> : bevat het product koolwaterstofverbindingen – chemische verbindingen van onder andere koolstof (C) en waterstof (H) – met een dampspanning > 20 Pa bij 20° C dan is het verboden!	ontvetter

2.2.3 ALTERNATIEVEN

VERBODEN PRODUCT/STOF	ALTERNATIEF PRODUCT/STOF	HERKENNEN STOF
Afbijtmiddel en graffitiwijdereaar op basis van methyleenchloride	Afbijtmiddel en graffitiwijdereaar op basis van:	
	• N-methyl-2-pyrrolidon (NMP) of:	EG-nummer 212-828-1 CAS-nummer 872-50-4
	• Dibasische esters (dit is een mengsel van drie stoffen):	
	• dimethyladipaat	EG-nummer 211-020-6 CAS-nummer 627-93-0
	• dimethylglutaraat	EG-nummer 214-277-2 CAS-nummer 1119-40-0
	• dimethylsuccinaat	EG-nummer 203-419-9 CAS-nummer 106-65-0
Zure reiniger op basis van fluorwaterstof	• Benzylalcohol of:	EG-nummer 202-859-9 CAS-nummer 100-51-6
	• 2-amino-alcohol	EG-nummer 205-483-3 CAS-nummer 141-43-5
Ontvetter op basis van vluchtige organische stoffen (VOS)	Pasta op basis van: Ammoniumbifluoride	EG-nummer 215-676-4 CAS-nummer 1341-49-7
	Licht alkalische reinigers op basis van:	
	• Natronloog of:	EG-nummer 215-185-5 CAS-nummer 1310-73-2
	• Kaliloog	EG-nummer 15-181-3 CAS-nummer 1310-58-3
	of: Ontvetter op basis van: plantaardige vetzuren etsers	Geen CAS-nummer

2.3. STOFFEN UITSLUITEND TOEGESTAAN IN BEPERKTE CONCENTRATIE

STOF	HERKENNEN	MAX. TOEGESTANE CONCENTRATIE	PRODUCTSOORT DIE MOGELIJK DEZE STOF BEVAT
Ammonia	EG-nummer 215-185-5 CAS-nummer 1310-73-2	5%	Alkalische reiniger Graffitiverwijderaars
Zoutzuur	EG-nummer 231-595-7 CAS-nummer 7647-01-0	10%	Ontkalkers Zure reinigers WC-reinigers

3. AANVULLENDE VEILIGHEIDSVORSCHRIFTEN VOOR DE TOEPASSING VAN GRAFFITIVERWIJDERAARS

1. **Verwijder graffiti altijd op de manier zoals het bedrijf voorschrijft. Neem daarbij de inwerktijd in acht.**
De voorschriften zorgen ervoor dat de graffiti effectief wordt verwijderd zonder de ondergrond te beschadigen.
2. **Gebruik de dosering die op de verpakking staat aangegeven in het geval dat bedrijfsvoorschriften hierover ontbreken.**
Om goed te reinigen is het van belang dat niet te veel of te weinig graffitiverwijderaars gebruikt wordt.
3. **Gebruik bij voorkeur een pasta in plaats van een (dunnere) vloeistof.**
Veel graffitiverwijderaars worden ook als pasta of als aangedikte vloeistof geleverd. Hiermee is het makkelijker om de contacttijd met het oppervlak te vergroten. Bijkomend voordeel is dat de kans op spatten - en daarmee de kans op contact met de huid of ogen - kleiner is.
4. **Meng nooit graffitiverwijderaars bij elkaar of met andere reinigingsmiddelen.**
Door mengen kunnen mogelijk (zeer) gevaarlijke stoffen ontstaan!
5. **Sluit doppen en deksels van verpakkingen direct na gebruik goed af.**
Het product blijft dan schoon en onnodige blootstelling aan schadelijke stoffen wordt voorkomen.
6. **Zorg voor voldoende ventilatie in de ruimte waar gereinigd wordt.**
Door te ventileren wordt minder ingeademd van verdampende graffitiverwijderaars. Gebruik als dit is toegestaan het ventilatiesysteem van de trein, metro of bus of zet ramen of deuren open.
7. **Verspuiten van graffitiverwijderaars is alleen veilig met producten met de volgende labelling op het etiket:**
 - geen R-zin of labelling
 - R36: Irriterend voor de ogen
 - R38: Irriterend voor de huid
 - R65: Schadelijk. Kan longschade veroorzaken na verslikken.

Overige graffitiverwijderaars niet verspuiten!
Verspuiten vergroot de kans op huidcontact. Bovendien kunnen tijdens het verspuiten kleine deeltjes ontstaan die makkelijk ingeademd worden. Dat kan schadelijk zijn voor de gezondheid.
8. **Gebruik bij het opbrengen van de graffitiverwijderaars een blokkwast, roller of luiwagen op langere steel.**
Hiermee wordt de afstand tot de graffitiverwijderaars vergroot en wordt de kans op huidcontact dus kleiner.
9. **Gebruik zo mogelijk voorbehandelde doekjes met graffitiverwijderaars.**
Bij gebruik van voorbehandelde doekjes wordt het morsen van de graffitiverwijderaars voorkomen.
10. **Voorkom contact met de losgeweekte graffiti.**
Ook blootstelling aan de losgekomen graffiti kan schadelijk zijn!
11. **Voorkom dat anderen blootgesteld worden aan de graffitiverwijderaars.**

Waarschuw collega's en voorbijgangers dat zij zich op afstand houden. Bijvoorbeeld door de werkplek af te bakenen met een lint.

12. PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN (PBM's)

a. Gebruik de juiste PBM's

b. Gebruik alleen schone en goed onderhouden PBM's.

c. Draag altijd vloeistofdichte/kunststof handschoenen.

Welk type handschoen het meest geschikt is, is afhankelijk van de specifieke graffitiwijdereaar. Informatie hierover is te vinden in het VIB, rubriek 8 *Maatregelen ter beheersing van blootstelling/Persoonlijke bescherming*.

d. Draag altijd een overall.

e. Draag bij het opbrengen van graffitiwijdereaar een veiligheidsbril.

f. Gebruik adembescherming wanneer langer dan 30 minuten gewerkt wordt in een kleine besloten ruimte of ruimte waar ventilatie niet mogelijk is. Kies een juist filter.

Welk type het meest geschikt is, is afhankelijk van de specifieke graffitiwijdereaar. Informatie hierover is te vinden in het VIB, rubriek 8, *Maatregelen ter beheersing van blootstelling/Persoonlijke bescherming*.

C. PROTOCOL VEILIG WERKEN MET DESINFECTIE-MIDDELEN IN DE GEZONDHEIDSZORG

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Desinfectiemiddelen kunnen stoffen bevatten die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid.

Bij de toepassing van desinfectiemiddelen moeten daarom veiligheidsvoorschriften – ten aanzien van de werkwijze of het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen bijvoorbeeld – in acht genomen worden.

In dit protocol zijn alle, voor de desinfectiewerkzaamheden in de gezondheidszorg geldende voorschriften op een rij gezet. *)

De voorschriften zijn verplicht. De Arbeidsinspectie controleert of aan de verplichtingen voldaan wordt.

*) *Er zijn ook protocollen voor de Transportreiniging, Gevelreiniging, Voedingsmiddelensector, Reguliere schoonmaak en Non-food/IGK..*

1.2. DOEL VAN HET PROTOCOL

Het voorkomen van blootstelling aan stoffen die een (ernstig) gezondheidseffect kunnen veroorzaken. Hiertoe zijn in het protocol dwingende voorschriften vastgelegd.

1.3 DOELGROEP

Dit protocol is bedoeld voor werkgevers en werknemers (en opdrachtgevers) van schoonmaakbedrijven werkzaam in de gezondheidszorg.

1.4 VERPLICHTINGEN

Werkgever is verplicht om:

- werknemers te voorzien van de juiste – toegestane – reinigingsproducten en de noodzakelijke en juiste persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's).
- (nieuwe) werknemers juist te instrueren over de in acht te nemen veiligheidsvoorschriften.
- erop toe te zien dat werknemers de veiligheidsvoorschriften naleven en de PBM's gebruiken.
- indien de opdrachtgever bepaalt welk product gebruikt moet worden of indien de opdrachtgever de producten verstrekt: erop toe te zien dat dit uitsluitend toegestane producten zijn.

Werknemer is verplicht om:

- de door of namens werkgever gegeven voorschriften en instructie na te leven.
- de door de werkgever ter beschikking gestelde PBM's op de juiste wijze te gebruiken en te onderhouden.

2. VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN VOOR DESINFECTIE-WERKZAAMHEDEN IN DE GEZONDHEIDSZORG

2.1 ALGEMEEN

De veiligheidsvoorschriften bestaan uit:

- Algemene voorschriften veilig werken tijdens desinfectie (paragraaf 2.2)
- Voorschriften bij desinfecteren met behulp van chloortabletten (paragraaf 2.3)
- Voorschriften bij desinfecteren met behulp van alcohol 70 % (paragraaf 2.4)

2.2 ALGEMENE VOORSCHRIFTEN VEILIG WERKEN TIJDENS DESINFECTIE

1. Desinfecteer altijd op de manier zoals het ziekenhuis, verpleeg- of verzorgingshuis voorschrijft.

De voorschriften zorgen ervoor dat besmetting voorkomen wordt, dat er alleen gedesinfecteerd wordt als dit noodzakelijk is en dat de juiste inwerktijd voor een desinfectiemiddel wordt gebruikt. Voor actuele voorschriften voor infectiepreventie wordt verwezen naar de WIP-richtlijnen van de Werkgroep Infectie preventie op www.wip.nl.

2. Gebruik alleen desinfectiemiddelen die wettelijk zijn toegestaan voor het doel.

Deze zijn getest en geschikt bevonden om te gebruiken als desinfectiemiddel voor een bepaald doel. Ze zijn te herkennen aan het N-nummer op het etiket en vallen onder de bestrijdingsmiddelenwet.

3. **Gebruik de dosering die op de verpakking staat aangegeven.**
Om goed te desinfecteren is het van belang dat niet te veel of te weinig desinfectiemiddel gebruikt wordt.
4. **Meng nooit desinfectiemiddelen met elkaar of met andere reinigingsmiddelen tenzij dit door de leverancier van het middel is aangegeven.**
Door mengen kunnen mogelijk (zeer) gevaarlijke stoffen ontstaan en kan het desinfectiemiddel onwerkzaam worden.
5. **Sluit doppen en deksels van verpakkingen direct na gebruik goed af.**
Het product blijft dan schoon en onnodige blootstelling aan desinfectiemiddelen wordt voorkomen.
6. **Vernevel of verspuit alleen desinfectiemiddelen die daarvoor zijn toegelaten.**
Door te vernevelen of verspuiten kun je desinfectiemiddelen gemakkelijk inademen en dat kan ongezond zijn.
7. **Zorg voor voldoende ventilatie in de ruimte waar je desinfecteert.**
Door te ventileren wordt minder ingeademd van verdampende desinfectiemiddelen. Je kunt mechanisch ventileren of ventileren door het open zetten van ramen en deuren.
8. **Gebruik de voorgeschreven persoonlijke beschermingsmiddelen op de juiste wijze om besmetting te voorkomen.**

2.3 DESINFECTEREN MET BEHULP VAN CHLOORTABLETTEN

1. **Maak chlooroplossingen pas vlak voor gebruik klaar.**
De concentratie actief chloor – en hiermee de werking van het middel –neemt namelijk af in de tijd.
2. **Los chloortabletten alleen op in KOUD water.**
Bij het oplossen in warm water kunnen giftige gassen (chloorgas) vrijkomen.
3. **Meng chloortabletten NOOIT met andere producten tenzij dit door de leverancier van het middel is aangegeven .**
Bij mengen kan het giftige chloorgas vrijkomen. Met behulp van een goede werkinstructie kan voorkomen worden dat deze middelen bij elkaar komen.

4. PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN

Wanneer?	Welke PBM?
<ul style="list-style-type: none"> • Tijdens het aanmaken van de chlooroplossing • Tijdens het desinfecteren <i>De chlooroplossing kan de huid matig irriteren, zodat bij veelvuldige blootstelling huidirritatie kan ontstaan.</i> 	Handschoenen van neopreen PVC
<ul style="list-style-type: none"> • Als er tijdens het desinfecteren risico is op spatten <i>De chlooroplossing is irriterend voor de ogen.</i> 	Veiligheidsbril

5. EHBO-maatregelen

Algemeen	In alle gevallen van twijfel of wanneer symptomen blijven bestaan: raadpleeg een arts
Inademen	<ul style="list-style-type: none"> • Breng de betrokkene in de frisse lucht • Laat betrokkene rusten • Breng betrokkene in halfzittende houding • Zet direct spoedeisende hulp in
Huid	<ul style="list-style-type: none"> • Trek aan de huid vastgeplakte kleding NIET los, maar spoel EERST met veel water of douche • Raadpleeg een arts
Ogen	<ul style="list-style-type: none"> • Spoel minimaal 15 minuten met water • Alleen als dit moeiteloos kan: verwijder (eventuele) contactlenzen eerst • Breng betrokkene naar (oog)arts
Inslikken	<ul style="list-style-type: none"> • Laat betrokken mond spoelen met water (en weer uitspugen) • Laat betrokkene rusten • NIET laten braken! • Zet direct spoedeisende hulp in

2.4 DESINFECTEREN MET BEHULP VAN ALCOHOL 70%

- **Gebruik alcohol 70% alleen voor het desinfecteren van kleine oppervlakken (maximaal 50x50 cm) zoals bloedspatjes op bijvoorbeeld nachtkastjes of instrumententafel en niet voor grote oppervlakken als vloeren e.d.**
Alcohol is vluchtig. Hierdoor kan de concentratie in de lucht heel snel toenemen en kun je het makkelijk inademen. Alcohol is ook zeer licht ontvlambaar.

- **PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN**

Wanneer?	Welke PBM?
<ul style="list-style-type: none"> • Tijdens het werken met alcohol <i>Alcohol kan bij veelvuldige blootstelling ontvettend werken op de huid waardoor huidirritatie kan ontstaan.</i> 	Handschoenen van butylrubber of neopreen

3. EHBO-maatregelen

Algemeen	In alle gevallen van twijfel of wanneer symptomen blijven bestaan: raadpleeg een arts.
Inademen	<ul style="list-style-type: none"> • Breng de betrokkene in de frisse lucht • Laat betrokkene rusten • Raadpleeg een arts
Huid	<ul style="list-style-type: none"> • Trek aan de huid vastgeplakte kleding NIET los, maar spoel EERST met veel water of douche
Ogen	<ul style="list-style-type: none"> • Spoel minimaal 15 minuten met water • Alleen als dit moeiteloos kan: verwijder (eventuele) contactlenzen eerst • Breng betrokkene naar (oog)arts
Inslikken	<ul style="list-style-type: none"> • Laat betrokken mond spoelen met water (en weer uitspugen)

d. PROTOCOL VEILIG WERKEN MET STOFFEN IN DE REGULIERE SCHOONMAAK

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Reinigingsproducten kunnen stoffen bevatten die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid. Soms zijn die stoffen zó schadelijk dat het gebruik van producten die deze stoffen bevatten, verboden is. Andere stoffen mogen alleen maar in een beperkte concentratie voorkomen in reinigingsproducten. In dit protocol zijn alle, voor de reguliere schoonmaak geldende, voorschriften op een rij gezet. *) De voorschriften zijn wettelijk verplicht. De Arbeidsinspectie controleert of aan de verplichtingen voldaan wordt.

*) *Er zijn ook protocollen voor de Transportreiniging, Gevelreiniging, Gezondheidszorg, Voedingsmiddelensector en Non-food/IGK.*

1.2 DOEL VAN HET PROTOCOL

Het voorkomen van blootstelling aan stoffen die een (ernstig) gezondheidseffect kunnen veroorzaken. Hiertoe zijn in het protocol dwingende voorschriften vastgelegd.

1.3 DOELGROEP

Dit protocol is bedoeld voor werkgevers en werknemers (en opdrachtgevers) van schoonmaakbedrijven werkzaam in de reguliere schoonmaak.

1.4 VERPLICHTINGEN

Werkgever is verplicht om:

- werknemers te voorzien van de juiste – toegestane – reinigingsproducten en de noodzakelijke en juiste persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's).
- (nieuwe) werknemers juist te instrueren over de in acht te nemen veiligheidsvoorschriften.
- erop toe te zien dat werknemers de veiligheidsvoorschriften naleven en de PBM's gebruiken.
- indien de opdrachtgever bepaalt welk reinigingsproduct gebruikt moet worden of indien de opdrachtgever de reinigingsproducten verstrekt: erop toe te zien dat dit uitsluitend toegestane reinigingsproducten zijn.

Werknemer is verplicht om:

- de door of namens werkgever gegeven voorschriften en instructie na te leven.
- de door de werkgever ter beschikking gestelde PBM's op de juiste wijze te gebruiken en te onderhouden.

2. GEVAARLIJKE STOFFEN IN REINIGINGSPRODUCTEN REGULIERE SCHOONMAAK

2.1 ALGEMEEN

Of en in welke mate een bepaalde stof schadelijk is voor de gezondheid is mede afhankelijk van de omstandigheden waaronder het product dat deze stof bevat wordt toegepast. Een verbod op een bepaalde stof dient daarom beschouwd te worden in combinatie met een of meerdere specifieke productsoorten.

Onderscheid wordt gemaakt tussen stoffen die altijd verboden zijn en stoffen waarvoor geldt dat zij uitsluitend in een beperkte concentratie mogen voorkomen in reinigingsproducten.

In paragraaf 2.2. wordt aangegeven welke stoffen verboden zijn, hoe u deze kunt herkennen, welke productsoorten die in reguliere schoonmaak gebruikt worden mogelijk deze stoffen bevatten en wat goede alternatieven zijn voor de verboden producten/stoffen.

In paragraaf 2.3 wordt aangegeven welke stoffen uitsluitend in een beperkte concentratie mogen worden toegepast, hoe u deze stoffen kunt herkennen, welke concentratie maximaal is toegestaan en welke productsoorten mogelijk deze stoffen bevatten.

2.2. VERBODEN STOFFEN/PRODUCTEN EN ALTERNATIEVEN

Of een product een bepaalde stof bevat, kunt u nagaan door het VeiligheidsInformatieBlad (VIB) te raadplegen (rubriek 2 *Samenstelling en informatie over de bestanddelen*). Stoffen kunnen onder

verschillende namen voorkomen, maar zijn in rubriek 2 te herkennen aan hun unieke identificatienummer, het zogenaamde EG-nummer (ook wel EINECS of ELINCS) en CAS-nummer.

2.2.1 VERBODEN STOFFEN/PRODUCTEN

VERBODEN STOF	HERKENNEN	PRODUCTSOORT DIE MOGELIJK DEZE STOF BEVAT
Formaldehyde	EG-nummer 200-001-8 CAS-nummer 50-00-0	<ul style="list-style-type: none"> • Vloerreinigers • Vloeronderhoudsmiddelen • Vloerstrippers • Dagelijkse sanitairreinigers • Spiegel- en glasreinigers • Tapijtshampoos • Keukenreinigers

2.2.3 ALTERNATIEVEN

VERBODEN PRODUCT/STOF	ALTERNATIEF PRODUCT/STOF	HERKENNEN STOF
<ul style="list-style-type: none"> • Vloerreinigers • Vloeronderhoudsmiddelen • Vloerstrippers • Dagelijkse sanitairreinigers • Spiegel- en glasreinigers • Tapijtshampoos • Keukenreinigers <p>op basis van: formaldehyde</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vloerreinigers • Vloeronderhoudsmiddelen • Vloerstrippers • Dagelijkse sanitairreinigers • Spiegel- en glasreinigers • Tapijtshampoos • Keukenreinigers <p>met formaldehyde donoren</p>	<p>In bijlage 3.1 is een lijst opgenomen van geschikte formaldehyde donoren.</p>

2.3. STOFFEN UITSLUITEND TOEGESTAAN IN BEPERKTE CONCENTRATIE

STOF	HERKENNEN	MAX. TOEGESTANE CONCENTRATIE	PRODUCTSOORT DIE MOGELIJK DEZE STOF BEVAT
Ammonia	EG-nummer 215-185-5 CAS-nummer 1310-73-2	5%	Alkalische reiniger Graffitiverwijderaar
Zoutzuur	EG-nummer 231-595-7 CAS-nummer 7647-01-0	10%	Ontkalkers WC-reinigers
Sensibiliserende conserveer-middelen	Dit is een verzamelnaam. Reinigingsproducten die geclassificeerd zijn met R 42 Kan overgevoeligheid veroorzaken bij inademing of R 43 Kan overgevoeligheid veroorzaken bij contact met de huid.	Varieert per middel. Als het reinigingsproduct niet geclassificeerd is met R42 of 43 dan bevat het geen stoffen boven de toegestane concentratie	<ul style="list-style-type: none"> • Vloerreinigers • Vloeronderhoudsmiddelen • Vloerstrippers • Dagelijkse sanitairreinigers • Spiegel- en glasreinigers • Tapijtshampoos • Keukenreinigers • Sproeiextractiemiddelen
<p>N.B. Het in <u>onverdunde</u> vorm toepassen van producten die gelabeld zijn met R42 of R43 is altijd verboden. Het in <u>verdunde</u> vorm toepassen van producten die gelabeld zijn met R42 of R43 is niet toegestaan indien de gebruikelijke leverancier geschikte alternatieve producten kan leveren.</p>			
Formaldehyde-donoren	Dit is een verzamelnaam. In de bijlage is onder 3.1 een lijst opgenomen van de meest voorkomende formaldehyde donoren.	Varieert per formaldehyde-donor. Zie bijlage 3.1 voor de toegestane concentratie.	<ul style="list-style-type: none"> • Vloerreinigers • Vloeronderhoudsmiddelen • Vloerstrippers • Dagelijkse sanitairreinigers • Spiegel- en glasreinigers • Tapijtshampoos • Keukenreinigers
Butylglycol	EG-nummer 203-905-0 CAS-nummer 111-76-2	20%	<ul style="list-style-type: none"> • Vloerreinigers • Vloerstrippers • Dagelijkse sanitairreinigers • Spiegel- en glasreinigers • Tapijtshampoos • Keukenreinigers • Sproeiextractiemiddelen • Interieurreinigers

3. BIJLAGE

3.1 FORMALDEHYDE DONOREN*)

Naam	EG-nummer	CAS-nummer	max. toegestane concentratie
Imidazolidinyl ureum	254-372-6	39236-46-9	n.v.t.
Diazolidinyl ureum	278-928-2	78491-02-8	n.v.t.
Bronopol	200-143-0	52-51-7	5%
DMDM hydantoine	229-222-8	6440-58-0	n.v.t.
Benzylformal	203-214-4	104-57-4	1%
Sodium hydroxymethylglycinaat	274-357-8	70161-44-3	n.v.t.

***) Tolk M., 1990. *Contactallergie voor formaldehyde en formaldehyde-donoren.* Wetenschapswinkel Geneeskunde, rapportnummer 9006.**

e. PROTOCOL VEILIG WERKEN MET STOFFEN IN DE VOEDINGSMIDDELENSECTOR

1. INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Reinigingsproducten kunnen stoffen bevatten die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid. Sommige stoffen zijn dermate schadelijk dat bij de toepassing van producten die deze stoffen bevatten specifieke veiligheidsvoorschriften – ten aanzien van de werkwijze of het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen bijvoorbeeld – in acht genomen moeten worden.

In dit protocol zijn alle, voor de voedingsmiddelensector geldende voorschriften op een rij gezet. *) De voorschriften zijn verplicht. De Arbeidsinspectie controleert of aan de verplichtingen voldaan wordt.

*) *Er zijn ook protocollen voor de Transportreiniging, Gevelreiniging, Gezondheidszorg, Reguliere schoonmaak en Non-food/IGK.*

1.2 DOEL VAN HET PROTOCOL

Het voorkomen van blootstelling aan stoffen die een (ernstig) gezondheidseffect kunnen veroorzaken. Hiertoe zijn in het protocol dwingende voorschriften vastgelegd.

1.3 DOELGROEP

Dit protocol is bedoeld voor werkgevers en werknemers (en opdrachtgevers) van schoonmaakbedrijven werkzaam in de gevelreiniging.

1.4 VERPLICHTINGEN

Werkgever is verplicht om:

- werknemers te voorzien van de juiste – toegestane – reinigingsproducten en de noodzakelijke en juiste persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's).
- (nieuwe) werknemers juist te instrueren over de in acht te nemen veiligheidsvoorschriften.
- erop toe te zien dat werknemers de veiligheidsvoorschriften naleven en de PBM's gebruiken.
- indien de opdrachtgever bepaalt welk reinigingsproduct gebruikt moet worden of indien de opdrachtgever de reinigingsproducten verstrekt: erop toe te zien dat dit uitsluitend toegestane reinigingsproducten zijn.

Werknemer is verplicht om:

- de door of namens werkgever gegeven voorschriften en instructie na te leven.
- de door de werkgever ter beschikking gestelde PBM's op de juiste wijze te gebruiken en te onderhouden.

2. VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN VOOR DE VOEDINGSMIDDELENSECTOR

2.1 ALGEMEEN

De volgende veiligheidsvoorschriften zijn van toepassing:

- Algemene voorschriften veilig werken met desinfectiemiddelen plus EHBO-maatregelen (paragraaf 2.2)
- Desinfecteren met behulp van chloortabletten (paragraaf 2.3)
- Het gebruik van alcoholdoekjes (paragraaf 2.4)
- Desinfecteren met behulp van sproeiflacon (paragraaf 2.5)
- Desinfecteren met behulp van verhoogde druk of handpompje (paragraaf 2.6)
- Desinfecteren met behulp van dompelblad (paragraaf 2.7)
- Desinfecteren door middel van cleaning in place(CIP)-reiniging (paragraaf 2.8).

2.2 ALGEMENE VOORSCHRIFTEN VEILIG WERKEN MET DESINFECTIEMIDDELEN

1. Desinfecteer altijd op de manier zoals het bedrijf voorschrijft.

De voorschriften zorgen ervoor dat besmetting voorkomen wordt, dat er alleen gedesinfecteerd wordt als dit noodzakelijk is en dat de juiste inwerktijd voor een desinfectiemiddel wordt gebruikt.

Voor actuele voorschriften m.b.t. voedselveiligheid wordt verwezen naar de bedrijfsspecifieke protocollen (HACCP) en de Voedsel en Warenautoriteit (www.vwa.nl).

2. **Gebruik alleen desinfectiemiddelen die wettelijk zijn toegestaan voor het doel.**
Deze zijn getest en geschikt bevonden om te gebruiken als desinfectiemiddel voor een bepaald doel. Ze zijn te herkennen aan het N-nummer op het etiket en vallen onder de bestrijdingsmiddelenwet.
3. **Gebruik de dosering die op de verpakking staat aangegeven.**
Om goed te desinfecteren is het van belang dat niet te veel of te weinig desinfectiemiddel gebruikt wordt.
4. **Meng nooit desinfectiemiddelen met elkaar of met andere reinigingsmiddelen tenzij dit door de leverancier van het middel is aangegeven.**
Door mengen kunnen mogelijk (zeer) gevaarlijke stoffen ontstaan en kan het desinfectiemiddel onwerkzaam worden.
5. **Sluit doppen en deksels van verpakkingen direct na gebruik goed af.**
Het product blijft dan schoon en onnodige blootstelling aan desinfectiemiddelen wordt voorkomen.
6. **Vernevel of verspuit alleen desinfectiemiddelen die daarvoor zijn toegelaten.**
Door te vernevelen of verspuiten kun je desinfectiemiddelen gemakkelijk inademen en dat kan ongezond zijn.
7. **Zorg voor voldoende ventilatie in de ruimte waar je desinfecteert.**
Door te ventileren wordt minder ingeademd van verdampende desinfectiemiddelen. Je kunt mechanisch ventileren of ventileren door het open zetten van ramen en deuren.
8. **Gebruik de voorgeschreven persoonlijke beschermingsmiddelen op de juiste wijze om besmetting te voorkomen.**
9. **EHBO-maatregelen**

Algemeen	In alle gevallen van twijfel of wanneer symptomen blijven bestaan: raadpleeg een arts.
Inademen	<ul style="list-style-type: none"> • Breng de betrokkene in de frisse lucht • Laat betrokkene rusten • Breng betrokkene in halfzittende houding • Zet direct spoedeisende hulp in
Huid	<ul style="list-style-type: none"> • Trek aan de huid vastgeplakte kleding NIET los, maar spoel EERST met veel water of douche • Raadpleeg een arts
Ogen	<ul style="list-style-type: none"> • Spoel minimaal 15 minuten met water • Alleen als dit moeiteloos kan: verwijder (eventuele) contactlenzen eerst • Breng betrokkene naar (oog)arts
Inslikken	<ul style="list-style-type: none"> • Laat betrokkenen moed spoelen met water (en weer uitspugen) • Laat betrokkene rusten • NIET laten braken! • Zet direct spoedeisende hulp in.

2.3 DESINFECTEREN MET BEHULP VAN CHLOORTABLETTEN

1. **Maak chlooroplossingen pas vlak voor gebruik klaar.**
De concentratie actief chloor – en hiermee de werking van het middel -neemt namelijk af in de tijd.
2. **Los chloortabletten alleen op in KOUD water.**
Bij het oplossen in warm water kunnen giftige gassen (chloorgas) vrijkomen.
3. **Meng chloortabletten NOOIT met andere producten tenzij dit door de leverancier van het middel is aangegeven.**

Bij mengen kan het giftige chloorgas vrijkomen. Met behulp van een goede werkinstructie kan voorkomen worden dat deze middelen bij elkaar komen.

4. PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN

Wanneer?	Welke PBM?
<ul style="list-style-type: none"> Tijdens het aanmaken van de chlooroplossing Tijdens het desinfecteren <i>De chlooroplossing kan de huid matig irriteren, zodat bij veelvuldige blootstelling huidirritatie kan ontstaan.</i> 	Handschoenen van neopreen of PVC
<ul style="list-style-type: none"> Als er tijdens het desinfecteren risico is op spatten <i>De chlooroplossing is irriterend voor de ogen.</i> 	Veiligheidsbril

2.4 HET GEBRUIK VAN ALCOHOLDOEKJES

- Gebruik alcoholdoekjes alleen voor kleine oppervlakken (bijvoorbeeld messen) of in ruimtes waarin niet nat gewerkt kan/mag worden.**
Alcohol is vluchtig. Hierdoor kan de concentratie in de lucht heel snel toenemen en kun je het makkelijk inademen. Werk nooit langer dan een half uur met alcoholdoekjes
- Vermijd vonken of open vuur (niet roken!) tijdens het werken met alcoholdoekjes.**
Alcohol is zeer licht ontvlambaar.

PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN

Wanneer?	Welke PBM?
<ul style="list-style-type: none"> Tijdens het werken van alcohol <i>Alcohol kan bij veelvuldige blootstelling ontvettend werken op de huid waardoor huidirritatie kan ontstaan.</i> 	Handschoenen van butylrubber of neopreen
<ul style="list-style-type: none"> Langer dan 30 minuten per dag werken met alcohol <i>Alcohol is zeer vluchtig waardoor de concentratie in de lucht snel kan stijgen. De grenswaarde voor ethanol kan na 30 minuten bereikt worden..</i> 	Ademhalingsbescherming. Filtertype A.

2.5 DESINFECTEREN MET BEHULP VAN SPROEIFLACON

- Gebruik bij voorkeur doekjes in plaats van een sproeiflacon.**
Bij gebruik van doekjes wordt het vernevelen van het product voorkomen.
- Voorkom het vormen van nevel! Spuit in de werkdoek in plaats van op het oppervlak.**
Desinfecteren met een sproeiflacon gebeurt uitsluitend met middelen die snel verdampen. Hierdoor kan de concentratie in de lucht heel snel toenemen en kun je het makkelijk inademen. Werk nooit langer dan een half uur met dit soort middelen.

3. PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN (PBM)

Wanneer?	Welke PBM?
<ul style="list-style-type: none"> Tijdens het werken met een sproeiflacon <i>Alcohol kan bij veelvuldige blootstelling ontvettend werken op de huid waardoor huidirritatie kan ontstaan.</i> 	Handschoenen van butylrubber of neopreen
<ul style="list-style-type: none"> Langer dan 30 minuten werken met een sproeiflacon <i>Bij het gebruik van een sproeiflacon kunnen kleine deeltjes geconcentreerd middel (aërosolen) ontstaan die gemakkelijk de ademhalingswegen kunnen binnendringen.</i> 	Ademhalingsbescherming. Filtertype A.

2.6 DESINFECTEREN MET BEHULP VAN VERHOOGDE DRUK OF HANDPOMPJE

- Vermijd het gebruik van producten met formaldehyde of glutaaraldehyde.**
Formaldehyde en glutaaraldehyde kunnen allergische reacties veroorzaken. Bovendien zijn er aanwijzingen dat formaldehyde kankerverwekkend is voor de mens. Of een product formaldehyde of glutaaraldehyde bevat, kunt u nagaan door het etiket of het Veiligheidsinformatieblad (VIB) te raadplegen (rubriek 2 *Samenstelling en informatie over de bestanddelen*). Stoffen kunnen onder verschillende namen voorkomen, maar zijn in rubriek 2 te herkennen aan hun unieke identificatienummer, het zogenaamde EG-nummer (ook wel EINECS of ELINCS) en CAS-nummer.
Formaldehyde heeft EG-nummer 200-001-8 en CAS-nummer 50-00-0. Glutaaraldehyde heeft EG-nummer 203-856-5 en CAS-nummer 111-30-8.
- Maak gebruik van een doseersysteem!**
De grootste risico's vinden plaats bij het maken van de gebruiksooplossing omdat met geconcentreerde middelen wordt gewerkt. Door gebruik te maken van een doseersysteem kan blootstelling worden voorkomen.
- Voorkom morsen bij handmatig aanmaken van de gebruiksooplossing.**
De grootste risico's vinden plaats bij het maken van de gebruiksooplossing omdat met geconcentreerde middelen wordt gewerkt. Door gebruik te maken van een doseersysteem kan blootstelling worden voorkomen.
- Voorkom vernevelen door gebruik van de juiste nozzle (grootte) en druk.**
Bij het gebruik van een spuitlans bestaat het risico dat de gebruiksooplossing wordt verneveld. Voorkom dit! Nevel leidt tot hogere blootstellingen dan een grovere druppel. Vraag uw leverancier voor de juiste afstelling van de apparatuur.
- PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN (PBM)**

Wanneer?	Welke PBM?
<ul style="list-style-type: none"> Bij het handmatig aanmaken van de gebruiksooplossing <i>Tijdens het aanmaken van de gebruiksooplossing wordt gewerkt met geconcentreerde middelen. Tijdens spatten van de middelen kunnen door contact met huid en/of ogen irritatieklachten ontstaan.</i> 	Lange beschermende handschoenen: <ul style="list-style-type: none"> van butylrubber of PVC (bij gebruik van aldehyden, oxidatieve middelen of quartinaire ammonium-verbindingen) van neopreen of PVC (bij gebruik van chloorhoudende verbindingen)

2.7 DESINFECTEREN MET BEHULP VAN DOMPELBAD

- Bij het aanmaken van het dompelbad: altijd eerst het water in het reservoir en pas daarna het desinfectiemiddel.**
Wanneer eerst het water in het bad wordt gebracht en daarna het desinfectiemiddel wordt het desinfectiemiddel direct verdund. De spatten die daarna kunnen ontstaan, bestaan dan voornamelijk uit water in plaats van desinfectiemiddel.

2. PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN

Wanneer?	Welke PBM?
<ul style="list-style-type: none"> • Bij het aanmaken van de gebruiksooplossing • Bij gebruik van het dompelbad <p><i>Tijdens spatten van de middelen kunnen door contact met huid en/of ogen irritatieklachten ontstaan. .</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lange beschermende handschoenen: <ul style="list-style-type: none"> - van butylrubber of PVC (bij gebruik van aldehyden, oxidatieve middelen of quartinaire ammonium-verbindingen) - van neopreen of PVC (bij gebruik van chloorhoudende verbindingen) • Gelaatsscherm

2.8 DESINFECTEREN DOOR MIDDEL VAN CLEANING IN PLACE (CIP)

1. Zorg dat er vóór het openen geen druk op de leidingen staat!

2. PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN

Wanneer?	Welke PBM?
<p>Tijdens het aan- en afkoppelen van leidingen</p> <p><i>Tijdens lekkages of het koppelen van leidingen kan het niet worden uitgesloten dat desinfectiemiddelen uit de leidingen kunnen ontsnappen. Omdat de vloeistofen onder druk door de leidingen worden geperst zal de vloeistof met een kracht kunnen vrijkomen. .</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lange beschermende handschoenen: <ul style="list-style-type: none"> - van butylrubber of PVC (bij gebruik van aldehyden, oxidatieve middelen of quartinaire ammonium-verbindingen) - van neopreen of PVC (bij gebruik van chloorhoudende verbindingen) • Gelaatsscherm

f. PROTOCOL VEILIG WERKEN MET STOFFEN IN DE NON-FOOD/IGK-SECTOR

1. INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Reinigingsproducten kunnen stoffen bevatten die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid. Soms zijn die stoffen zó schadelijk dat het gebruik van producten die deze stoffen bevatten, verboden is. Andere stoffen mogen alleen maar in een beperkte concentratie voorkomen in reinigingsproducten. In dit protocol zijn alle, voor de non-food/IGK-sector geldende voorschriften op een rij gezet. *) De voorschriften zijn wettelijk verplicht. De Arbeidsinspectie controleert of aan de verplichtingen voldaan wordt.

*) *Er zijn ook protocollen voor de Transportreiniging, Gevelreiniging, Gezondheidszorg, Voedingsmiddelensector en Reguliere schoonmaak.*

1.2 DOEL VAN HET PROTOCOL

Het voorkomen van blootstelling aan stoffen die een (ernstig) gezondheidseffect kunnen veroorzaken. Hiertoe zijn in het protocol dwingende voorschriften vastgelegd.

1.3 DOELGROEP

Dit protocol is bedoeld voor werkgevers en werknemers (en opdrachtgevers) van schoonmaakbedrijven werkzaam in de non-food/IGK-sector.

1.4 VERPLICHTINGEN

Werkgever is verplicht om:

- werknemers te voorzien van de juiste – toegestane – reinigingsproducten en de noodzakelijke en juiste persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's).
- (nieuwe) werknemers juist te instrueren over de in acht te nemen veiligheidsvoorschriften.
- erop toe te zien dat werknemers de veiligheidsvoorschriften naleven en de PBM's gebruiken.
- indien de opdrachtgever bepaalt welk reinigingsproduct gebruikt moet worden of indien de opdrachtgever de reinigingsproducten verstrekt: erop toe te zien dat dit uitsluitend toegestane reinigingsproducten zijn.

Werknemer is verplicht om:

- de door of namens werkgever gegeven voorschriften en instructie na te leven.
- de door de werkgever ter beschikking gestelde PBM's op de juiste wijze te gebruiken en te onderhouden.

2. GEVAARLIJKE STOFFEN IN REINIGINGSPRODUCTEN NON-FOOD/IGK-SECTOR

2.1 ALGEMEEN

Of en in welke mate een bepaalde stof schadelijk is voor de gezondheid is mede afhankelijk van de omstandigheden waaronder het product dat deze stof bevat wordt toegepast. Een verbod op een bepaalde stof dient daarom beschouwd te worden in combinatie met een of meerdere specifieke productsoorten.

Onderscheid wordt gemaakt tussen stoffen die altijd verboden zijn en stoffen waarvoor geldt dat zij uitsluitend in een beperkte concentratie mogen voorkomen in reinigingsproducten.

In paragraaf 2.2. wordt aangegeven welke stoffen verboden zijn, hoe u deze kunt herkennen, welke productsoorten die in de non-food/IGK-sector gebruikt worden mogelijk deze stoffen bevatten en wat goede alternatieven zijn voor de verboden producten/stoffen.

In paragraaf 2.3 wordt aangegeven welke stoffen uitsluitend in een beperkte concentratie mogen worden toegepast, hoe u deze stoffen kunt herkennen, welke concentratie maximaal is toegestaan en welke productsoorten mogelijk deze stoffen bevatten.

2.2. VERBODEN STOFFEN/PRODUCTEN EN ALTERNATIEVEN

Of een product een bepaalde stof bevat, kunt u nagaan door het VeiligheidsInformatieBlad (VIB) te raadplegen (rubriek 2 *Samenstelling en informatie over de bestanddelen*). Stoffen kunnen onder

verschillende namen voorkomen, maar zijn in rubriek 2 te herkennen aan hun unieke identificatienummer, het zogenaamde EG-nummer (ook wel EINECS of ELINCS) en CAS-nummer. CAS-nummers zijn er alleen voor individuele stoffen. Voor groepen van stoffen, zoals bijvoorbeeld vluchtige organische stoffen (VOS) is geen EG-nummer of CAS-nummer beschikbaar; deze zijn dus lastiger te herkennen.

2.2.1 VERBODEN STOFFEN/PRODUCTEN

VERBODEN STOF	HERKENNEN	PRODUCTSOORT DIE MOGELIJK DEZE STOF BEVAT
Vluchtige Organische Stoffen (VOS)	Geen CAS-nummer. Raadpleeg VIB, rubriek 2 <i>Samenstelling en informatie over de bestanddelen</i> en rubriek 9 <i>Fysische en chemische eigenschappen</i> : bevat het product koolwaterstof-verbindingen – chemische verbindingen van onder andere koolstof (C) en waterstof (H) – met een dampspanning > 20 Pa bij 20° C dan is het verboden!	Ontvetter

2.2.2 ALTERNATIEVEN

VERBODEN PRODUCT/STOF	ALTERNATIEF PRODUCT/STOF	HERKENNEN STOF
Ontvetter op basis van vluchtige organische stoffen (VOS)	<u>Licht alkalische reinigers op basis van:</u>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Natronloog <i>of</i>: • Kaliloog 	EG-nummer 215-185-5 CAS-nummer 1310-73-2 EG-nummer 215-181-3 CAS-nummer 1310-58-3
	<i>of</i> :	
	Ontvetter op basis van: plantaardige vetzuren etsers	Geen CAS-nummer

2.3. STOFFEN UITSLUITEND TOEGESTAAN IN BEPERKTE CONCENTRATIE

STOF	HERKENNEN	MAX. TOEGESTANE CONCENTRATIE	PRODUCTSOORT DIE MOGELIJK DEZE STOF BEVAT
Butylglycol	EG-nummer 203-905-0 CAS-nummer 111-76-2	20%	Oplosmiddelhoudende reinigingsmiddelen

